

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Polemica

Burghaber, Adam

Fribvrgi Helvetiorvm, 1678

III. An præter sac. Scripturam admittatur Traditio, seu Verbum Dei non scriptum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72462](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72462)

asseverant, illam de facto erravisse, aliquos libros pro verbo Dei acceptando, qui non sint, ut mox constabit. Tum quia si Romana & Papalis Ecclesia habet omne Christianum Bonum, tunc non habet errores, propter quos merito deseratur & traducatur. Sed Ecclesia Romana & Papalis etiam nunc & tempore existentium hæresum habet omne Christianum Bonum. Ergo non habet errores; propter quos merito deseratur & traducatur. Major est ira evidens, ut a nemine negari possit, nisi qui Bonum Malum, Verum Fallum, pium impium dixerit, & mentiri juraverit. Minor est Lutheri *avris ipa* Tom. 1. Jenens. pag. 326. & Tom. 6. Jenens. pag. 92. Nos fatemur, quod sub Papatu multum boni Christiani, imò omne bonum Christianum sit; & inde pervenerit ad Nos. Nimirum fatemur, esse in Papatu veram Sac. Scripturam; verum Baptismum; verum Sacramentum; Altaris, veras Claves ad remissionem peccatorum; verum Predicationis Ministerium; verum Catechismum &c. Quomodo cum hoc luculento testimonio ipsius Lutheri consistere potest apertum mendacium Sectariorum; quod in Papatu sint errores circa multos articulos? Certè unicuique hic Syllogismus non tantum in præsentia controversia rem omnem planè conficit, sed etiam omnes Lutheranos & Lutherò adherentes obruncat, reddiditque profusus inexcusabiles in severissimo Dei tribunali, quod cum in Papatu sit omne Christianum Bonum; ipsi tamen inde se abstraxerint.

LII. Nec evadent, si ex eodem Luthero dixerint, se propter additamenta diabolica recessisse. Nam Ecclesia Catholica nullo legitimo iudicio hujus diabolici additamenti convicta fuit, ut ex toto hoc opere patebit, & ostendunt DD. à Walenburg, Tom. 1. à fol. 120. Quibus enim iudicibus istud additamentum fecit, nisi accusatoribus ejus? coram quo tribunali damnata fuit, nisi illo, quod cum divisione cepit, & in divisione etiamnum persistit? Si hoc tribunal, si hi iudices sequendi sunt; absoluti erunt omnes hæretici, omnes schismatici, quorum nullus unquam ebullijt, qui pro defensione criminis non eâ temeritate condemnat Ecclesiam, quâ eandem accusabat. Adhæc, vel illa additamenta pertinent ad Fidem, & sic falsum est; quod dixerat, sub Papatu esse bonum Christianum; etenim *modicum fermentum totam massam corrumpit*, ut ex Apostolo ad Galat. 5. v. 9. ipsemet Lutherus in Comment. ad Galat. fusè declarat. Si autem ad Fidem non pertineant, Sectarij Apostasiam suam quomodo excusabunt? Sed solenne est Luthero tam sibi ipsi, quàm Veritati contradicere; & cum veritatem loquitur, ex proprijs non loquitur, sicut & Pater ejus diabolus.

LIII. Manet igitur firmissima Doctrina nostra, Sacram Scripturam solâ Romanæ Ecclesiæ autoritate dignosci à non-sacra. Et calumnia est hæreticorum, eandem Ecclesiam Papalem, licet in puncto Scripturæ ex singulari Dei providentia errare non potuerit, in alijs tamen multis articulis errasse, quam calumniam suo loco pluribus refutabimus. Nec satis etiam congruè Sectarij juxta sua principia Sac. Scripturam vocant fundamentum fidei, cum Paulus 1. Cor. 3. v. 10. dicat, *Christum esse fundamentum*; præter quod aliud nemo potest ponere. Nam quia idem Apostolus 1. ad Timoth. 2. v. 5. ait: *Unus Mediator Dei & hominum Homo Christus Jesus*, nolunt hæretici ad-

mittere, aut dicere alium Mediatorem, ideoque negant Sanctos velut Mediatore nostros ad Deum esse invocandos; eorumque intercessionem, & preces flagitandas. Cum ergo Christus sit fundamentum; præter quod nemo aliud potest ponere; cur huic addunt Scripturam? Deinde quomodo Novatores Scripturam dicere possunt fundamentum; quam tandem coacti fatentur niti ceu fundamento auctoritate Sacræ Ecclesiæ: & ex qua non possunt omnia sua dogmata erudere, ac probare. Tenent fide nobiscum, hæreticos non esse rebaptizandos, ex quo fundamento Scripturæ? Audiant, quæso clarissima verba D. Augustini Lib. 5. de Baptism. contra Donatist. c. 23. *Apostoli quidem mihi ex inde (de hæreticis non rebaptizandis) præceperunt. sed consuetudo illa, quæ opponebatur Cypriano; ab eorum traditione exordium sumpsisse credenda est. Sicut sunt multa, quæ universa tenet Ecclesia; & ab hac ab Apostolis præcepta bene creduntur, quamquam scripta non reperiantur.* Demum quid majus dici potest de Ecclesia supra id D. Pauli 1. ad Timoth. 3. v. 15. quod sit *columna & firmamentum Veritatis*? quomodo non etiam est fundamentum? quomodo non solide cum illa stabimus? quomodo non securè eidem innitemur tam in libris Canonicis recipiendis, quàm in rebus alijs, quas ipsa proponit, credendis?

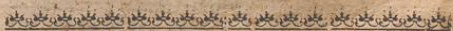

CONTROVERSIA III.

QUANTA SIT AUTHORITY
SAC. SCRIPTURÆ; AN SCILICET HUIC AQUIVALEAT
TRADITIO; SEU VERBUM DEI
NON-SCRIPTUM?

Elebris est hæc quæstio, cujus sensus est; An Sacra Scriptura tantæ sit autoritatis & perfectionis, ut nihil ipsi æquivalear, & ad paræm ei dignitatem ascendat; An verò aliud etiam sit Verbum non-scriptum haud minoris illâ æstimationis? unde aliqui Doctores Catholici sic titulum ponunt: An præter Verbum Dei scriptum sit aliquod Verbum Dei non scriptum, sed traditum? Acatholici verò sic eundem formant: An Sacra Scriptura sit perfecta, ita scilicet ut omnia ad fidem & mores necessaria complectatur, adeoque frustra ponantur Traditiones?

PARS PRIOR

DOCTRINÆ CATHOLICORUM.

I. Traditio latissimè sumitur pro omnibus, quæ Deus revelavit in Ecclesiæ bonum & salutem, & sic comprehendit omne Dei Verbum tam in Sacra Scriptura expressum, quàm oretenus solùm à Christo & ab Apostolis prædicatum; in quo sensu loquitur Apostolus 2. Thess. 2. v. 14. *ajens: Tenete Traditiones, quas didicistis sive per sermonem, sive per epistolam nostram.* Strictè & propriè sumitur nomen Traditionis pro doctrina aliqua

ugh a
er
ologia
emica
XI
2

aliqua ad Religionem pertinente, quæ nec in Sacra Scriptura aperte traditur, nec ex sola scriptura per se infallibiliter seu evidenter colligitur; quæ etiam vocatur Verbum Dei non scriptum, maxime siquæ traditio ab ipso Christo profecta sit; quia utique Verbum Dei est, quicquid Christus docuit, sive postea Evangelistæ & Apostoli scripto id comprehenderint, sive voce solum tradiderint. Sed & Traditiones Apostolorum ac Ecclesiæ in materia Religionis Verbum Dei non scriptum recte dicuntur hoc ipso, quod divino Spiritu ac nunc traditæ sint juxta illud Matth. 10. v. 20. *Non enim vos estis, qui loquimini, sed Spiritus Patris, qui loquitur in vobis.*

II. Hinc tria Traditionum genera distingui possunt. 1. Divinarum, quæ ab ipso Christo Deo & Homine traditæ sunt. 2. Apostolicarum, quæ ab Apostolis traditæ. 3. Ecclesiasticarum, quæ post Apostolos ab Ecclesia, hoc est, Petri & Apostolorum Successoribus traditæ fuerunt; et si non raro Ecclesiasticæ Traditionis nomen generatim omne genus Traditionis in Ecclesia conservari solitæ complectatur. Ex his diversis Traditionibus aliqua ad fidem pertinent, quia tantum fide sunt credendæ, ut Verbum esse incarnatum: aliæ verò ad exercitium spectant, quales sunt omnes illæ, quæ Sacramentorum ministerium concernunt; & rursus aliqua ex istis sunt sub præcepto, aliæ solum sub consilio. Videantur DD. à Walenburgh. Tom. 1. à pag. 779. His positis.

III. Doctrina Prima. Quamvis omnia, quæ in Biblijs continentur, infallibili fide credenda sunt, non tamen omnia credenda continentur in Biblijs, sed alia multa per antiquas Traditiones cognita credita & observata credi & observari debent. Ita omnes Catholici, & aperte definit Concilium Tridentinum Sess. 4. in decreto de Canonic. Scriptur. ubi dicitur, *veritatem & disciplinam contineri in libris scriptis & sine scripto Traditionibus, quæ ex ipso Christi ore ab Apostolis accepta, aut ab ipsis Apostolis Spiritu Sancto dicente quasi per manus tradite ad nos usque pervenerunt.*

IV. Probatur Catholica hæc Doctrina 1. ex Sac. Scriptura. Joan. 21. v. 25. ait Evangelista de Christo: *Sunt autem & alia multa, quæ fecit Jesus, quæ si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse, qui scribendi sunt, libros.* Quæ per hyperbolen dicta volunt Augustin. Cyrillus & alij Patres ad designandam multitudinem & magnitudinem rerum à Christo gestarum, sicuti Joan. 12. v. 19. *Ecce mundus totus post eum abiit.* Et quamvis Joannes facta solum Christi commemoret, hæc tamen utique dicta erant admixta; quemadmodum nullum prope factum Christi ab hoc aut alijs Evangelistis commemoratur sine aliquibus ejusdem dictis. Ea autem dicta & doctrina Christi cum nusquam scripta sint, ad Traditiones ac Verbum Dei non scriptum pertinent. Unde locus iste pro Traditionibus adeo clarus est, ut ex hæreticis Joan. Brentius in Proleg. de Tradit. scribat, *certum esse, multa fecisse Christum & dixisse, quæ scripta non sunt.*

V. Nihilominus hæc Amæsius duo obgannit Lib. 1. fol. 61. *Primum*, non minus antiquos hæreticos inde suos colorare posse errores. *Alterum*, probare nos non posse, ea, quæ Christus dixit, non fuisse postea ab Apostolis scripta. Resp. ad 1. disparitatem esse, quod ea, quæ nos ex tradi-

tione affirmamus, consonent veterum Patrum & Conciliorum doctrinis, nec Scripturis repugnent; secus se habeant signa antiquorum hæreticorum. Ad 2. non nobis, sed Adversarijs probationem incumbere, cum pro nobis stet præsumptio, & possessio veræ doctrinæ contra illorum novas accusationes. Qui Titium dicit homicidam; accusat, affirmat, atque homicidium probare tenetur. Qui Cajum dicit injustum possessorem domus; actor est, & ad probationem obligatur. Qui dicit Sempronij uxorem non esse honestam. Actor est, tenetque probare. Hæc adeo clara sunt, ut nemo, nisi rudissimus, sit, qui ignoret. Cum ergo nos Catholici à mille & quingentis annis tenemus utrumque DEI Verbum tam scriptum scilicet quam traditum: Et Sectarij hodie erroris nos accusent circa Verbum Dei, & negent non scriptum seu traditum aliquod verbum Dei extare, an non sunt Accusatores & Actores? An non illis incumbit probatio? An non jure merito contra eosdem utimur ultimis illis verbis Jephthe Judicum c. 11. v. 11. & 27: *Quid mihi & tibi est, quia venisti contra me, ut vastares terram meam? non ego pecco in te, sed tu contra me male agis, indicens mihi bella non justa.* Plura de hoc passim per istud opus. Et videri possunt DD. à Walenburgh. Tom. 1. Part. 2. à fol. 239. ubi ex D. Augustino hanc nostram doctrinam demonstrant, & effugia hæreticorum refutant.

VI. 2. ad Thessalonic. 2. v. 14. *Itaque state & tenete Traditiones, quas didicistis sive per sermonem, sive per epistolam nostram.* Ubi præcipit Apostolus expresse post scriptum jam Evangelium aliaque, ut etiam Traditiones non scriptæ serventur. Unde adversus omnem sinistram interpretationem sic argumentatur. Si Paulus hortetur Thessalonicenses, ut observent, quæ verbo prædicavit, non autem scripto consignare voluit, tunc non male sit, aliqua pro Apostolicis Traditionibus haberi. Sed Apostolus Paulus Thessalonicenses hortatus est, ut observarent, quæ verbo illis prædicavit, scripto autem consignare non voluit; nempe de tempore adventus Anti-Christi post destructum Romanum Imperium, ut interpretantur Patres. Ergo non male sit, aliqua pro Apostolicis Traditionibus haberi, quæ expresse in Scriptura non continentur. Huic discursui consonant verba Oecumenij, Basilij, Damasceni & aliorum super dictum textum Apostoli, quæ mox referam. Quod autem Amæsius fol. 62. autumat, ea, quæ Paulus verbo tenus tradidit, ab alio postea scripta fuisse, vanum est, nec meretur fidem, ut bene notat Theophylactus in Epist. 1. Cor. 11. super illa verba Apostoli v. 2. sicuti tradidi vobis, præcepta mea tenete, sic scribens: *Liquet ex his, cum Paulum, tum Apostolos reliquos handquaquam omnia litteris mandasse præcepta, quæ populis tradidissent.*

VII. 2. ad Timoth. 1. v. 13. ait Apostolus: *Formam habe sanorum verborum, quæ à me audisti;* non ait, quæ tibi scripti; etenim affirmat 2. Timoth. 2. v. 2. *penes ipsum fuisse Verbum Dei depositum coram testibus,* quod non foret opus, si scripsisset; aut ubi scripta conspiciuntur? 1. Cor. 11. v. 34. ait Apostolus: *cætera cum venero, disponam.* S. Chrysofom. & Theophylactus notant expresse in hunc locum, D. Paulum loqui de præceptis non scriptis; aut ubi sunt illa, quæ disposuit Apostolus? Actor. 1. v. 3. dicitur de Christo, *quod Apostoli*

postolus se post resurrectionem suam manifestavit per dies 40 apprensus & loquens de Regno Dei, hoc est, de futuro Ecclesie statu, & institutis. Ubi hæc leguntur scripta? Moyses quoque Judæos ad Majorum traditionem remisit Deut. 32. v. 7. *Memento dierum antiquorum; cogita generationes singulas, interroga Patrem tuum, & amantibus tibi, Majores tuos, & dicent tibi.* Et Job cap. 8. v. 8. *Interroga generationem pristinam, & diligenter investiga Patrum memoriam, & ipsi docebunt te.* David Psal. 43. v. 1. *DEUS auribus nostris audivimus, Patres nostri annuntiaverunt nobis opus, quod operatus es in diebus eorum, & in diebus antiquis.* Eccles. c. 3. v. 9. *Ne desicias narrationem Presbyterorum Sapientum, ab ipsis enim discas sapientiam & doctrinam &c.*

VIII. Probatur 2. exemplis Traditionum. Nam sic tenemus, nostra Biblia esse veram Scripturam, & Dei Verbum: Spiritum Sanctum non solum à Patre, sed etiam à Filio procedere: Beatiss. Mariam semper permansisse Virginem, etiam in, & post partum: Parvulos esse baptizandos etiam absque actuali propria fide. Baptizatum hæreticum non esse rebaptizandum, adeoque Baptismum ab hæreticis collatum esse validum: Symbolum Apostolicum necessarium acceptandum & retinendum esse. Plura tam Novi, quam Veteris Testamenti affert Adamus Tann. r. Tom. 3. fol. 32. 4.

IX. Multum se hic torquent Sæctarij, ut elabuntur. 1. Jacob Håilbrunner in Acatol. suo Patru fol. 533. miratur, hos non-scriptos fidei articulos sibi objici, cum inter Evangelicos & Romano-Catholicos non sint controversi. Sed vanum effugium. Nam non jam controvertitur, an Articuli illi sint veri: sed hæc est controversia; an etiam aliqui articuli credendi, qui neque per se in Scriptura continentur, neque ex ea per bonam consequentiam deducuntur? Sæctarij negant. Catholici affirmant, & afferunt nonnullos fidei articulos, qui in Sac. Scriptura non habent solidum, immobile, & irrefragabile fundamentum. Ergo non omnes articuli in Scriptura continentur.

X. 2. Guilielmus Amesius Tom. 1. fol. 59. & Ioan. Gerhardus lib. 1. fol. 47. volunt, omnia esse scripta, idque probant ex Bellarm. lib. 4. de Verbo DEI c. 11. ubi ait, omnia scripta esse, quæ sunt omnibus necessaria. S. d. inane iterum effugium. Nam Cardin. Bellarm. minus loquitur solum de omnibus Scitu ad salutem simpliciter & expressè necessarijs, ut ex paulo ante dictis clarè patet. Unde non nisi perversè effectum illud generaliter accipitur, & ad quælibet applicatur. Certè Baptismus in re vel in voto susceptus omnibus in novo Testamento est indispensabiliter necessarius: Notitia tamen ejus necessitatis non est omnibus etiam adultis necessitate medijs necessaria, siquidem in infantia baptizatus, si postea ignoraret Baptismi necessitatem, crederet tamen de SS. Trinitate & Christo ea præcisè, quæ in Symbolo Apostol. continentur, posset salvari, ut omnes concedunt.

XI. Plerique Acatolici docent, talia & plura similia exempla pro Traditionibus adduci solita deduci saltem ex Scriptura. Sed hoc quoque frustraneum est effugium. Primò enim, Biblia, quæ nos habemus, esse vera Biblia & Canonica Scripturas, non posse ullo modo ex Sac. Scriptura ostendi, supra jam & clarè demonstravimus.

XII. Secundo. Spiritum Sanctum ex Patre & Filio procedere, negant Græci, non factari, si

istud ex Sac. Scriptura luculenter deduci posset. Unde Patres ex Verbo tradito id probârunt, quibus subinde victi Græci consenserunt, & Catholica Ecclesie adhæserunt, quamvis ex instantia postea se iterum separârunt.

XIII. Tertiò. DEI param Mariam semper etiam post partum Virginem permansisse, esse articulum fidei omnibus credendum, apertè docet S. Augustinus cap. 69. de Eccl. dogm. (hujus enim libri ipse à plerisque creditur Author) sic scribens: *Integrâ fide credendum est, Beatam Mariam DEI Christi Matrem, & Virginem concepisse, & Virginem genuisse, & post partum Virginem permansisse. Nec est blasphemie Helvidij acquiescendum, qui dixit, fuit Virgo ante partum, non Virgo post partum.* Ex quo autem textu Scripturæ probari hoc potest? ex nullo, sed ex mera habetur Traditione, ut etiam Erasmus Roterodamus (quem facilius admittent Adversarij) fatetur præf. in lib. s. Hieronymi adversus Helvidium his verbis. *Inveni hic egregius Doctor discipulos, hoc est, dignum patellâ operculum, qui Helvidiani sunt dicti, sive, quemadmodum testatur Epiphanius, Anti-dicomariani, græco vocabulo, quos latine possis dicere Adversarios Mariae.* Hunc igitur Helvidium refellit Hieronymus, & confirmat, Mariam fuisse perpetuò Virginem, etiam si hoc non sit apertè scriptum in litteris divinis, sed Apostolorum & Patrum traditione veluti per manus ad nos derivatum & omnium Christianorum consensu comprobatum. Jam igitur vel concedunt Adversarij esse articulum fidei, quod DEIPATA Maria fuerit Virgo etiam post partum: vel istud negant. Hoc posterius fieri non potest absque blasphemia, cujus se reum agit Gerhardus lib. 1. fol. 62. Si itaque illud prius asserunt, jam admittitur, non omnes articulos in Sacra Scriptura contineri, aut per bonam consequentiam ex ea deduci.

XIV. Quartiò. Baptismus rectè parvulis dari, & his prodelle docent nobiscum Sæctarij contra Anabaptistas. Sed cum dicant apud Gerhardum Lib. 1. cit. fol. 48. totam Scripturam testari, neminem absque propria fide salvari & justificari, non possunt ex illa vel unicuique textum allegare, Infantes habere propriam & actualem fidem. Unde etiam Lutherus in Epistol. contra Anabaptistas ad duos Parochos apertè concedit, *lex nulla sententia Sac. Scriptura valide concludi, Infantes rectè baptizari; nihilominus laudabiliter istud fieri, quia à tempore Apostolorum in Ecclesia istem os viget;* adeoque ex traditione habetur, ut præter alios Patres antiquus Origenes docet Lib. 5. cap. 6. in Epist. ad Roman. his paucis verbis: *Ecclesia ab Apostolis traditionem accepit, etiam parvulis baptismum dare.*

XV. Quintò. Baptizatos hæreticos non esse rebaptizandos iterum rectè nobiscum Catholicis admittunt Novatores. Sed hunc articulum contra Cyprianum ejusque Adhærentes non potuit sufficienter probare ex Sacra Scriptura Stephanus Romanus Pontifex, sed solam Ecclesie Traditionem fortissimè & constantissimè opposuit, ex qua etiam tem feliciter evicit, & consensum totius Christianitatis obtinuit, ut pluribus refert Card. Baronius in Hist. Eccles. ad annum Christi 258. Quà de re etiam Augustin. Lib. 5. de Baptif. contra Donatistas, cujus verba in fine prioris controversie attulimus.

XVI. Sextò denique Symbolum Apostolorum de Fide necessariò credendum & tenendum esse, agno-

agnoverunt SS. Patres, afferentes illud ab Apostolis ore tenus editum, & Ecclesiae traditum fuisse. Illud ipsum retinent moderni A Catholicis integrum verbo tenus, licet quoad sensum à veritate recedant. Calvinus quoque non vult dubitare, quin Symbolum illud ab Apostolis proficiscatur: neque verè mihi dubium est, inquit Lib. 2. Instit. c. 16. §. 18. quin à prima statim origine Ecclesiae, adeoque ab ipso Apostolorum saeculo instar publicae omnium calculi receptae confessionis obtinuerit &c. Unde autem & ipsi Calvino & cæteris Sectarijs dubium non est, nisi ex traditione Ecclesiae, & SS. Patrum, qui ab ipsis Apostolis traditum affirmant?

XVII. Probatur asserita Doctrina nostra 3. ex Patribus, quos fusè adducunt Cardin. Bellarminus L. 4. de Verbo Dei. cap. 7. Bernardinus Verweis in Speculo veræ Ecclesiae à fol. 18. & alij. Dionysius Areopagita (cujus opera in VI. VII. & VIII. Synodo generali citantur) Lib. de Eccles. Hierarch. c. 1. sic scribit: Primi illi nostri Sacerdotalis muneris Duces (Apostoli) in ijs, quæ nobis sunt familiaria, summa illa & supersubstantialia (pertinentia ad fidem) partim scriptis, partim non scriptis institutionibus, juxta quod sacra definiunt leges, nobis tradiderunt. En oculatum & simul auritum Testem, cui nefas sit fidem derogare.

Irenæus Justinus Mart. Discipulus Lib. 3. c. 2. Cum autem, inquit, ad eam iterum traditionem, quæ est ab Apostolis, & quæ per successionem Episcoporum in Ecclesiis custoditur, provocamus eos, qui adversantur Traditionibus: dicent, se non solum Presbyteris, sed etiam Apostolis existentes sapientiores sinceram invenisse veritatem: Apostolus autem admisit ea, quæ sunt legalia, Salvatoris verbis &c. Evenit itaque neque scripturis jam, neque Traditioni consentire eos, Similia & clariora habet cap. 4. quorum jam supra Contr. 2. §. XIII. meminimus.

Basiliius libro de Spiritu S. c. 27. hæc habet: Dogmata, quæ in Ecclesia servantur & predicantur, quaedam habemus à doctrina scripto prodita, quaedam rursus ex Apostolorum traditione in mysterio, id est, in occulto tradita recepimus; quorum utraque parem vim habent ad pietatem. Neq; in his quisquam contradicit. Quisq; sanè vel tenuiter expertus est, quid sint jura Ecclesiastica.

Epiphanius hæresi 75. contra Melchisedechianos: Testimonia, ait, nobis positi sunt, & fundamenta, & edificatio Fidei, & Apostolorum Traditiones, & Scriptura Sancta, & successiones doctrinae, & undequaq; veritas Dei munita est. En minimè dubium sensum primitivæ Ecclesiae!

S. Chrysostomus in 2. Thessalon. 2. hom. 4. State, inquit, & tenete traditiones sive per epistolam sive per sermonem &c. Hinc perspicuum est, quod non omnia per Epistolam tradiderint, sed multa etiam sine scriptis: eadem verò fide digna sunt tam illa, quam ista &c. Itaque Ecclesia etiam traditionem esse fide dignam putamus. Est traditio, nihil queramus amplius.

Oecumenius super illa verba 2. Thessal. 2. v. 5. Non retinetis, quod cum adhuc essem apud vos, hæc dicebam vobis? & nunc quid teneat, scitis &c. sic scribit: Complura itaq; sine litteris tradebant mysteria, & non tantum per epistolas.

Basiliius lib. de Spiritu S. recens cit. eandem Apostoli epistolam tangens fimillima habet c. 29. ajens: Arbitror Apostolicum esse, etiam non scriptis traditionibus in hæc. Laudo, inquit, vos, quod omnia mea meministis, & quemadmodum tradidi vobis, tra-

ditiones obtinetis, quas accepistis sive per sermonem, sive per epistolam.

Tertullianus circa annum Christi 200. de corona militis cap. 2. & 3. clarissimè autem 4. sic pronunciat: harum & hujusmodi disciplinarum si leges exposules scripturarum, nullam invenies: Traditio tibi præceditur auctrix, consuetudo confirmatrix, & fidei observatrix. Rationem Traditioni, consuetudini, fidei patrocinaturam, aut ipse perspicies, aut ab aliquo, qui perspexerit, discies &c.

D. Augustinus non solum multa ab Apostolis sine Scripto Ecclesiae tradita & conservata sæpe recenset, sed etiam ex illis Fidei dogmata contra hæreticos confirmat, quod proprium est Verbi DEI, & unde cognoscantur traditiones Apostolicæ, ostendit. In Epistola 118. sic loquitur: Illa autem, quæ non scripta, sed tradita custodimus, quæ quidem toto terrarum orbe observantur, dantur intelligi, vel ab ipsis Apostolis vel à plenarijs Concilijs &c. commendata atque statuta retineri, sicuti quod Domini Passio & Resurrectio & Ascensio in Cælum, & Adventus de celo Spiritus Sancti amoveri sari celebrantur &c. Et lib. 10. de Genesi ad litteram c. 23. hæc notatu digna verba habet: Consuetudo Matris Ecclesie in baptizandis parvulis nequaquam spernenda, neque ullo modo superflua deputanda, nec omnino credenda est, nisi Apostolica esset Traditio. Quid ad hæc Prædicantes? cum in Colloquio Ratisbonensi objicerentur, nihil aliud respondere poterunt, nisi prudendum illud: Nos ab Augustino hæc in parte liberè dissentimus, ut videre est in Protocollo Monachienfi edit. 2. sub finem pag. 367. Cum autem Dionysius Areopagita, Justinus, Irenæus, Ignatius Mart. Epiphanius, Cyprianus, Origenes, Athanasius, Chrysostomus, Oecumenius, Theophylactus, Hieronymus, Ambrosius, Cyrillus, Damascenus, alijque Patres similia de Traditionibus habeant, si Sectarij ab omnium Patrum sana doctrina liberè dissentiant, quid reliquum habebunt, nisi insanos hæreticorum errores?

XVIII. Probatum 4. Ratione. Prima. Quidquid DEUS loquitur, quomocumque loquatur, id indubitatè est credendum, cum infallibilis in omnibus suis dictis sit. Sed DEUS non loquitur tantum per Scripturam. Ergo non tantum credendum est, quod continetur in Scriptura, sed quæcumque à DEO sunt dicta. Min. Prob. Quia DEUS triplici modo loquitur hominibus, 1. per Scripturam. 2. vocaliter per sonum Verborum, sicut locutus est Moyfi ore ad os Num. 12. v. 8. 3. Mentaliter per internam illuminationem intellectus, sicuti Spiritus S. Apostolis fuit locutus Ioan. 14. v. 26. Paracletus autem Spiritus, quem mittet Pater in Nomine meo, ille docebit vos omnia, & suggeret vobis omnia. Qualiscumq; ergo sit sermo sive scriptus, sive vocalis, sive mentalis, modò certò constet, quod sit à Deo profectus, illi fides adhibenda. Sed tam certò constat, DEUM quædam hominibus dixisse, quæ non sunt in scriptura relata, sed voce tantum aut mentaliter patefacta & alijs per traditionem communicata, quàm certò constat, Scripturam esse Verbum DEI; nimirum per Ecclesiae testimonium, cum aliunde scire non possimus, Scripturam esse Verbum DEI, nisi per testimonium Ecclesiae. Ergo &c.

XIX. Secunda. Traditiones quædam extiterunt ante omnem Scripturam, ijsque solis etiam aliquando gubernabatur Ecclesia vera. Nam per

bis mille annos ab Adamo usque ad Moysen (qui natus an. Mundi 2043. habetur primus Scriptor Canonicus) nulla fuit Scriptura. Deinde rursus per bis mille annos à Moysè usque ad Christum fuit quidem Scriptura Sacra, sed solum penes Israheliticum populum, cum tamen ex alijs Gentibus multi haberent veram fidem, & ad veram Ecclesiam spectarent. Testari etiam D. Irenæum, suo tempore multos Barbaros, qui ad Christum conversi sunt, sine charta & atramento veteres traditiones ab Apostolis acceptas diligenter custodivisse, supra jam diximus.

XX. Amelius Tom. 1. fol. 56. hinc nihil probari autumat, tum quia viva semper vox DEI sonabat in vet. Ecclesia, tum quia Religio etiam sine Papatu, Baptismo, cæna Dominica, &c. fuit in vet. Ecclesia conservata; an idcirco ista in nova Ecclesia non sunt necessaria? Sed primum prorsus temere dicitur; unde enim probatur, DEI vocem continuo auribus Fidelium per bis mille annos infonuisse? certe Gentes, de quibus Irenæus, non ita assiduo senserunt vivam Apostolorum vocem? Alterum conceditur; nimirum Papatum, Baptismum, Cænam Dominicam &c. non esse absolute necessaria, sed tantum ex supposita Christi voluntate, qui utique sine his aliter suam Ecclesiam instituire potuisset. Sed quid hoc ad rem?

XXI. Tertia Ratio est. Hæretici ex eo, quod nullas Traditiones teneant, etiam nullam certam & infallibilem Regulam Fidei habent. Nam propria & immediata Regula fidei non est præcisè ipsa littera nuda seu cortex Sacrae Scripturae secundum se, sed significatio illius, adeoque sensus & interpretatio. Hanc autem cum illi seposita Patrum & Ecclesiae Autoritate & Traditione aliunde non habeant, quam ex suo capite & ingenio depromptam, necessario efficitur, normam Fidei, quam habent, infallibilem non esse. Unde fatentur, & se & universum suum Ministerium in Scriptura interpretanda absolute falli posse. De hisce rectè Augustinus de Gen. ad Litt. 1. 7. c. 9. Omnes, inquit, Hæretici Scripturas Catholicas legunt, nec ob aliud sunt hæretici, nisi quod eas non rectè intelligentes suas falsas opiniones contra earum veritatem pervicaciter asserunt.

XXII. Demum Doctrina nostra de Traditionibus omnibus retro sæculis in universa Ecclesia ita fuit recepta, ut pro hæreticis haberentur, quicunque eandem pertinaciter negarent; imò hoc ipsum fuit commune omnium quasi hæreticorum principium, nihil credendum esse, nisi particulatim in Scriptura Sacra expressum. Græci autem, licet ab Ecclesia Romana se separarent, Apostolicas tamen Traditiones semper retinuerunt, atque etiamnum illas custodiunt. Nam cum Lutherani & Calvinistæ Græcorum Societatem ambirent, & pro hac obtinenda ad diversos Patriarchas scriberent, Hieremias Constantinopolitanus Patriarcha in epist. ad Jacobum Andream, & Martinum Crustum inter alia Respon. 1. c. 13. sic rescripsit: *Nostra Ecclesia gloriatur splendore Apostolicarum & Patriarum Traditionum &c.* Similiter etiam Theodosius Zygomata in epist. ad eundem Crustum: *Hoc autem scito, dogmata Ecclesie nostrae partim testimonij Sac. Scripturae constare, partim Apostolorum traditione; quas traditiones tanquam mysteria accepimus, & Majores nostri in his quieverunt. Laudo vos, inquit, & Traditiones tenetis. Et tenere Traditiones, quas*

accepistis sive per sermonem, sive per Epistolam. Item Gabriel Episcopus Philadelphienfis in epist. ad prædictum Crustum: *Quæsi, inquit, de nostris rebus scire cupis, scito nos veram doctrinam & Sanctorum Apostolorum Traditiones sequi &c.* En utraque Ecclesia Latina & Græca semper constanterque Traditiones tenet.

XXIII. Doctrina secunda. Traditiones divinæ non scriptæ, & doctrina Christi in Evangelij conscripta: Item Traditiones Apostolicæ non scriptæ, & cætera Apostolorum scripta: Demum Traditiones Ecclesiasticæ non scriptæ, cum decretis Ecclesiae scriptis ejusdem sunt Authoritatis, eandemque vim habent ad Catholicam ac veram Fidem & Religionis doctrinam comprobendam. Ita D. Basilius, Chrysostomus, Oecumenius, Theophylactus supra s. VII. relati, dum aperte adstruunt, eadem fide digna esse tam ea, quæ Apostoli verbo tenus tradiderunt, quam quæ scripto consignata reliquerunt. Idem supponunt cæteri Patres, & ex communi Theologorum docet Cardin. Bellarminus lib. 4. de Verbo DEI. cap. 2. Ratio est manifesta, quia Verbum DEI non est tale, nec habet illam Authoritatem, quia scriptum est in membranis, sed quia à Deo profectum est vel immediatè per Christum, vel mediatè per Apostolos; ac pròinde eodem modo à Deo procedit, sive scriptum sit, sive non, ita parem semper habebit ac merebitur Authoritatem.

XXIV. Doctrina tertia. Universim loquendo, non deest modus seu regula, per quam legitimæ Traditiones ab illegitimis dignoscantur: & hæc Regula est in judicio & autoritate Ecclesiae Romano-Catholicæ sita. Ita Card. Bellarminus L. 4. cit. cap. 9. Gregorius de Valentia Tom. 3. Disp. 1. Q. 1. pun. 7. s. 43. Adamus Tanner Tom. 3. Q. 5. dub. 4. ex communi aliorum Theologorum. Ratio est, quia Ecclesiae Catholicæ infallibiliter constat de una Traditione legitima, ut ipsi Adversarij confitentur in Colloquio Ratisbon: supra cit. nempe hosce libros esse Sacram Scripturam. De qua etiam Martinus Kemnitius in exam. Trident. Sess. 4. sic ait: *Hanc Traditionem, quæ nobis in manum datur Sacra Scriptura Libri, reverenter accipimus.* Cur ergo eidem constare infallibiliter nequeat de alijs quibusvis Traditionibus, cum eadem via & ratio discernendi ad omnes æquè suppetat? Et si Ecclesia est infallibilis in una traditione ad posteriores propaganda, cur non in omnibus? certe Apostolus 1. Tim. 3. v. 15. non limitatè, sed absolute illam vocat *columnam & firmamentum veritatis.* Ipse etiam Lutherus in omnibus illam infallibilem agnoscit Tom. 7. fol. 462. Germ. sic scribens: *Ecclesia nec debet, nec potest mentiri, nec errores docere ne in minimis quidem; cum DEUS sit os Ecclesie, & DEUS mentiri non possit, sic etiam Ecclesia nequit.* Sed vel maxime D. Augustinus lib. de utilitate credendi c. 14. disertè docet, eandem Ecclesiae Authoritatem sufficere generatim ad discernendas Traditiones legitimas ab illegitimis: *Cur non, inquit, apud eos potissimum diligentissime requiram, quid Christus præceperit, quorum autoritate commotus Christum aliquid utile præcepisse, jam credidi? Tunc mihi melius expositurus es, quid ille dixerit, quem fuisse aut esse non putarem, si abs te mihi commendaretur esse credendum? Hoc ergo credidi, ut dixi, fama celebritate consensione vetustate roborata. Vos autem & tam pauci, & tam turbulenti, & tam novi nemini dubium est, quin nihil dignum autoritate proferatis. Quæ*

igitur ista tanta dementia est? Illis crede, Christo esse credendum: & à nobis discite, quid dixerit. Cur obsecro te? Nam si illi deficerent, nec me quidquam docere possent; multo facilius mihi persuaderem, Christo non esse credendum, quam de illo quidquam, nisi ab his, per quos ei credidissim, discendum.

XXV. Doctrina quarta. Speciatim loquendo, quadruplex est ratio ac norma, quæ ipsæ quoque Traditiones divinæ & Apostolicæ discernantur, ac dignoscantur. Ita Authores proprioire Doctrina citati, & alij, qui in prædictas regulas conveniunt; non quod una Traditio ex una harum regularum, & alia ex alijs cognoscatur; constant enim fere omnes ex illis omnibus: sed quod singulæ illarum regularum sufficiant ad quamlibet Apostolicam Traditionem deprehendendam.

Prima igitur est infallibilis Ecclesiæ Autoritas, quando vel Concilia, vel Summus Pontifex aliquid tanquam ex Traditione divina vel Apostolica acceptum proponunt credendum vel tenendum. Sic Patres in VII. Synodo act. 6. Imaginum venerationem, ut ab Apostolis traditam, approbaverunt.

Secunda est concors Patrum sententia, quando vel circa communia dogmata & objecta aliquid tanquam ex fide certum asserunt, vel expressè affirmant quidpiam ex Apostolica Traditione profectum. Dixi circa objecta communia: non particularia quælibet v. g. Concilium Nicænum fuisse legitimum; quia hæc traditio particularim spectata propriè est traditio Ecclesiastica, utpote Apostolorum tempore posterior.

Tertia est unanimitas consensus & usus Fidelium, si quid extra Scripturam circa fidem aut Religionem credant vel observent, præsertim si id majus quiddam & excellentius sit, quam humanâ autoritate constitui potuerit; cum enim Ecclesia, ut recens dictum, sit columna & firmamentum veritatis, non errat circa res fidei. Atque hinc probari potest Potestas dispensandi in votis, & relaxandi juramenta, item diremptio matrimonij rati per votum solenne Religionis &c. in Ecclesia usitata.

Quarta eaque latissimè patens Regula est, quam D. Augustinus lib. 4. de Baptif. contra Dontist. cap. 24. magno Orthodoxorum consensu tradit in hæc verba: Quod universa tenet Ecclesia, nec Concilij institutum, sed semper retentum est, non nisi ab Apostolica Autoritate traditum rectissime creditur. Unde etiam idem S. Pater epist. 118. ad Januarium cap. 5. scribit, insolentissimam insaniam esse, de ijs rebus disputare, quas universa tenet Ecclesia. Ratio est aperta, quia si aliquid circa fidem aut Religionem omnibus retro annis in Ecclesia fuerit receptum aut observatum, ita ut ex nullius Concilij aut Ecclesiæ decreto initium ejus sciatur, meritò ab Apostolis creditur institutum, etiamsi tale id sit, ut ab Ecclesia institui potuerit. Hujus generis sunt Ordines Minores, sejunium quadragesimale, observatio Diei Dominicæ &c.

M. R. A.
E. E. E. E.

PARS POSTERIOR

ERRORES HÆRETI-
CORUM.

XXVI. Error primus. Sacram Scripturam continere omnia credenda, nihilque esse fide divinâ tenendum, nisi in Scriptura ostendiqueat: & consequenter nullas esse admittendas Traditiones utpote superfluas. Ita tam Veteres plerique Hæretici, quam Moderni, è quibus Lutherus in cap. 1. ad Galat. sic detonat: Neque alia doctrina in Ecclesia tradi debet, quam puram DEI Verbum, hoc est, Sacra Scriptura. Doctores seu Auditores alij anathema sint. In eundem modum ex cathedra sua statuit Calvinus Lib. 4. Institut. c. 8. §. 8. Esto igitur firmum axioma, non aliud habendum Verbum DEI, cui detur in Ecclesia locus, quam lege primum & Prophetis, deinde scriptis Apostolicis continetur, nec alium esse in Ecclesia ritè docendi modum, nisi ex ejus Verbi præscripto & norma. Priorem sequuntur Ioannes Gerhardus lib. 1. à fol. 29. & omnes Lutherani. Posteriorem Guilielmus Amesius Tom. 1. à fol. 55. Petrus Molinæus in suo novo Papatu à fol. 202. & omnes Calvinistæ.

XXVII. Probant 1. ex Sac. Scriptura Deut. 4. v. 2. Non addetis ad Verbum, quod vobis loquor, nec auferetis ex eo. Et ibid. c. 12. v. 32. Quod præcipio tibi, hoc tantum facite, nec addas quidquam, nec minuas. Proverb. 30. v. 6. Ne addas quicquam verbis illius. Galat. 1. v. 9. Siquis vobis evangelizaverit, præterquam quod evangelizavimus vobis, anathema sit. Et ibid. c. 3. v. 15. Hominis confirmatum testamentum nemo spernit, aut superordinat; quasi diceret, quanto minus Testamento DEI aliquid superaddendum. Epist. 2. ad Timoth. 2. v. 16. Omnis Scriptura divinitus inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitia, ut perfectus sit homo DEI ad omne opus bonum instructus. Apocal. 18. v. 22. Confessor omni audientii verba prophetia libri hujus: si quis apposuerit adhuc, apponet DEUS super illum plagas scriptas in libro isto. Et si quis diminuerit de verbis libri prophetie hujus, auferet DEUS partem ejus de libro vite.

XXVIII. Probant 2. ex Patribus. Veteres, si quandoque admittunt Traditiones, non intelligere per has nisi in Sacra Scriptura contentas: Vel certè non loqui de Traditionibus Dogmaticum, sed solum quarundam ceremoniarum, rituum, & consuetudinum in Ecclesia observati solitarum, de quibus in præsentem non controversatur.

Clemens Alexandrinus lib. 1. Strom. pag. 129. & 141. scribit. Apostolos habuisse res quasdam secretas, sicuti Philosophi, cui vehementer se opponunt Tertullian. de Præscript. p. 95. & 97. & Irenæus advers. hæres. lib. 3. c. 2. & 3.

Cyprianus lib. 2. epist. 3. docet, Christum solum audiendum; si solus Christus audiendus est, inquit, non debemus attendere, quid alius ante nos faciendum putaverit, sed quid, qui ante omnes est, Christus prior fecerit.

Irenæus lib. 3. cap. 2. cit. ait: Cum ex Scripturæ arguantur, in accusationem convertuntur ipsarum Scripturarum; quasi non rectè habeant, neque sint ex auctoritate, & quia variè sint dicta, & quia non possunt

inve-

inveniri ex his veritas ab his, qui nesciunt traditionem.

Hieronymus in Aggæum Prophetam cap. 1. *Gladus, inquit, Verbi DEI percussit omnia, quæ absque autoritate & testimonijs scripturarum, quasi traditione Apostolica reperunt, atque confingunt.*

XXIX. Probant 3. ex Ratione. Tum quia convenit divinæ Bonitati, ut ea omnia, quæ creditu necessaria sunt, Christus Apostolis manifestavit, eaque consignata litteris reliquerit per se vel per Apostolos. Tum quia cuncta, quæ ad Religionem pertinent, sufficienter in Sac. Scripturis continentur, ut affirmant Patres relati apud Bellarminum lib. 4. de Verbo DEI. cap. 11. Tum quia si omnia omnibus necessaria vel utilia scripta sunt, tunc tota DEI voluntas ad salutem hominem revelata est. Sed verum est Antecedens ex confessione Bellarmini loc. recens cit. Ergo & Consequens; siquidem tota DEI voluntas omnibus est utilis, quia facit ad salutem omnium. Tum quia litteræ divinæ scriptæ sunt, ut habeamus Regulam & Normam perfectam fidei & morum. Ergo nullæ sunt Traditiones non scriptæ. Tum quia impossibile videtur, Traditiones non scriptas potuisse tam diu conservari puras propter hominum oblivionem, imperitiam, negligentiam & perversitatem. Tum quia proprium hæreticorum est, abscondere sua dogmata, ac dicere, Apostolos quædam palam omnibus prædicasse, quædam occultè solum nonnullis tradidisse. Tum quia per hujusmodi traditiones etiam magnæ autoritatis viri seducti fuerunt, ut Eusebius lib. 3. histor. scribit de Papiæ &c.

XXX. Errorem hunc abunde rejecimus Part. priorè, & ei opposuimus veritatem Catholicam in Sac. Scriptura fundatam, Sanctis Patribus agnitam, validis rationibus demonstratam; quæ veritas summam in hoc consistit, quod Spiritus Sanctus Patribus & Rectoribus Ecclesiæ res fidei non scriptas infallibili illuminatione & favore imprimat, inscribat, atque illas servet juxta illud D. Pauli 2. Corinth. 3. v. 2. *Epistola nostra vos estis scripta in cordibus nostris, quæ sciuntur & leguntur ab omnibus hominibus, manifestati, quod epistola estis Christi ministrata à nobis, & scripta non atramento, sed Spiritu DEI vivi, non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus.* Dicere vult Apostolus. *Epistola estis Christi longe pretiosior, quam in pergamento & charta scriptum Verbum; quia illa non est exarata atramento, sed Spiritu DEI viventis supra carneam tabulam cordis.* Solum lubet hic addere absurdas quasdam ex illo sequelas. Si igitur Fides pendet ex sola Scriptura, sequitur 1. sublata Scripturâ & ab Ethnicis combustâ totam fidem perire, veluti sublato fundamento. 2. eos, qui nesciunt legere, non posse credere, quia non sciunt, quid scriptum, & alijs prælegendibus fidere non audent; quippe omnis homo mendax & fallax. 3. eos, qui primarias linguas, quibus usi sunt Canonici Scriptores, videlicet Hebraicam, Græcam, & Latinam nesciunt, non posse credere; quia Vernaculæ linguæ Anglica, Germanica &c. non sunt Authenticæ, nec certò constat, eas originali textui respondere. Unde liquet, non omnia requisita ad fidem contineri in Scriptura; imprimis enim non est istud credendum ipsi Scripturæ, quod hæc sit Scriptura Authentica, non ficta, non supposititia, non falsificata &c. quod revera ex ipsamet Sac. Scriptura discere non valemus.

Atque hoc argumento ex Evangelicis præcipui viri fuerunt coacti admittere Traditiones, cum hæc infallibilitas Sac. Scripturæ nitatur. Argumenta in oppositum allata nihil evincunt. Itaque

XXXI. Respond. 1. ad probationes ex Sac. Scriptura. Ad textum ex Deut. 4. & 12. Inprimis quæro, vel istud præceptum illis locis expressum spectat ad solos Judæos, vel ad solos Christianos, vel ad utroque. Si ad solos Judæos, cur Sectarij Lutherani æquè ac Calvinistæ apud Gerhærdum & Amesium id obijciunt nobis Christianis? Si ad solos Christianos, cur Sectarij non se circumcidunt, cum circumcisio tunc fuerit præcepta? Si ad utroque. Ergo Christiani omnes nunc obligati sunt ad omnia præcepta ceremonialia, quæ olim DEUS in veteri Testamento dedit, quod est falsum, cum lex Moysis non amplius valeat, ut ipsi Novatores fatentur. Deinde loquuntur citati textus ex Deut. solum de libris Moysis, quibus postea multa Scriptores sacri addiderunt; aliàs nec Evangelium & totum novum Testamentum admittere deberemus. Demum eadem Testimonia ex Deut. non loquuntur de tali additione, quæ quidpiam à DEO dictum asseritur, licet non scriptum, sed de additione fallaci, quæ ipsi sacra Scripturæ fictitium aliquid adjungitur assumendum tanquam pars illius. Atque in hunc eundem sensum intelligendus est textus ex Proverb. 30. adductus, ut rectè Tirinus & alij.

XXXII. Non obstat, Deut. 12. cit. haberi particulam tantum, quod præcipio tibi, hoc tantum facto. Nam in hebraico textu non reperitur. Ad hæc verbum faciendi hic non significat quaslibet hominum actiones, sed tantum sacrificia, hoc tantum facto, id est, aliter mihi non sacrificato, ut docent antecedentia verba, quibus prohibita fuerunt Gentium sacrificia, quæ filios & filias immolabant igni comburentes; tali modo non vult DEUS sibi sacrificari, sed ritu à se præscripto, quem in utroque Testamento sibi reservavit, sicut etiamnum non licet, aliter sacrificare, quam per Eucharistiam à Christo institutam; cui expositioni favet lingua hebraica, quæ verbum faciendi sæpe accipit pro sacrificare.

XXXIII. Ad textum Gal. 1. Apostolum, maledicendo & execrando omnes, qui aliquid prædicaverint præter id, quod ipse prædicavit, non loqui de suis epistolis scriptis, sed de vocalibus concionibus; deinde præpositionem præter sumi pro contra; etenim certum est, inquit Tirinus ad hunc locum, tam græcum *παρά*, quam latinum *præter* tum apud sacros, tum apud profanos Auctores Aristotelem, Terentium & alios usurpari pro contra. Locos Sanct. Patrum sic particulam illam interpretantes assert Bellarm. Lib. 4. cit. cap. 10.

XXXIV. Ad textum ex c. 3. ad Galat. Sanctum Paulum intelligendum esse de addidamento contrario, quod mentem Testatoris everteret; etenim Testes subscribendo testamento addunt aliquid de suo absque vitio. Colligitur hoc aperte ex discursu Apostoli plus non requirente; probare namque vult, circumcisionem & alias ceremonias legis Judaicæ non requiri ad salutem, sed sufficere fidem in Christum, & media ab illo præparata, siquidem DEUS totis quadringentis & triginta annis ante institutam circumcisionem

& alia legis Moysaicae decreta jam promiserat Abraham anno vitae ipsius 75. & ejus Posteris per modum Testamenti salutem per Christum ex illo nasciturum. Si ergo postea per institutionem legis Moysaicae nova Conditio ad consequendam salutem fuisset requisita, tunc eversa esset prior promissio; quemadmodum si Testator aliquem cognatum ex asse omnium Bonorum haereditem scripsisset absque alia conditione: & aliquis postmodum testamento apponeret hanc conditionem, si habuerit filios &c. plane everteret mentem Testatoris. Verum traditiones Ecclesiae Verbo DEI scripto seu Testamento nihil addunt contrarium, quo DEI dispositionem evertant. Ergo non repugnant Testamento DEI, nec ab Apostolo improbantur.

XXXV. Ad textum ex epist. 2. ad Timoth. c. 2. negando, quod idem sit, esse utilem Sac. Scripturam, ut perfectus sit homo ad omne bonum: ac esse sufficientem, excluso omni alio medio ad eum finem. Nunquid enim sol est utilis ad omne vivens producendum? an ideo etiam sufficiens sine causis particularibus secundis & Universali Prima? Omnis etiam homo vivit, num ideo solus homo vivit? Dicit Apostolus, *Sacra littera*, ubi dicit sola? ait idem, *Scripturae utiles sunt*, ubi dicit sufficientes sunt, ut Traditionibus opus non sit? cur ergo vos haeretici Scripturae verba distorquetis contra genuinam illorum significationem & contra receptissimum usum? contra mentem D. Pauli? contra communem Patrum interpretationem? Praeterea si vox utilis idem denotat, ac sufficiens, tum omnis Scriptura, adeoque solum etiam vetus Testamentum erit sufficiens ad salutem & instructionem, quia istud est utile ad docendum &c. & ipse etiam Apostolus de hoc solo loquitur; dixerat enim immediate ante de Timotheo, quod ab infantia didicerit sacras litteras; utique Testamenti Veteris, quia tunc libri novi Testamenti nondum erant scripti: Si autem solum antiquum Testamentum, quod didicerat Timotheus, est utile ad docendum, ut subjungit Paulus, cur non cuiuslibet hujus liber? Ecce quo deveniat, qui semel a recto tramite deviat! Demum Apostolus ad Theosal. 2. c. 2. cit. monet & mandat scribens: *teneat traditiones sive per sermonem sive per epistolam nostram*. Ergo praeter Sacram Scripturam judicat & admittit, Verbum non scriptum, sed per sermonem traditum esse utile & observandum.

XXXVI. Ad textum ex Apocal. 22. aliud hinc non sequi, nisi tam Apocalypsi D. Ioannis, quam alijs omnibus & singulis Sac. Scripturae libris nihil veluti ad illos spectans esse addendum, aut ex ipsis auferendum, adeoque nullum librum Bibliorum esse vitandum, quod ipsum etiam Concilium Tridentinum in decret. de Canon. Scripturis gravissimè prohibet. Quemadmodum autem cum eo, quod Evangelio v. g. S. Matthaei nihil addendum tanquam spectans ad illud, adhuc consistit, quod alia Evangelia ab alijs Evangelistis scripta addantur, ita etiam cum tota Sacra Scriptura integrè conservata Verbum DEI traditum optime cohaeret. Viderint autem Sectarii, quomodo ipsi evadant plagas in Apocal. expressas, cum non solum ex diversis Sacrae Scripturae libris capita, sed etiam ex Canone totos libros tollant,

XXXVII. Respond. 2. ad probationem ex Patribus. Quamquam veteres nomine Traditionis subinde intelligant doctrinas in Scriptura contentas, aut sensus Scripturae ex traditione Ecclesiastica habitos: item formulas Verborum, ut *quiescat, detreget* &c. demum nonnulla quaedam ad ad ritus & ceremonias potius, quam ad dogmata pertinentia, attamen clarissimum est, SS. Basilium, Chrysostomum, Augustinum loqui expressis verbis, & quidem in actu signato de dogmatibus, ut liquet exemplo vel folijs Symboli Apostolici. Et si etiam loquerentur de solis ritibus, verborum formulis, & sensu Scripturarum, jam haberetur Traditionum necessitas; quisquis enim pertinaciter contenderet, ejusmodi rituum institutionem non nisi auctoritate in Scripturis a DEO concessa, absque dubio haereseos labe forderet. Unde falsum est, Adversarios de Traditionibus in hoc sensu non movere litem; licet enim fateantur, Veteres nomine Traditionum interdum ritus, ceremonias, & ordinationes Ecclesiasticas intelligere, negant tamen hinc virtutem & dignitatem sacram: item ordinationibus & ritibus Ecclesiae vim obligandi. Equidem ejusmodi res v. g. formare Crucem, uti aqua benedicta, observare dies festos & abstinentiam à carnibus certo tempore non sunt articuli fidei nec spectant ad fidem, sed ad mores, innuntur tamen duobus fidei articulis. 1. quod Ecclesia in ordinatione & observatione illarum errare non possit. 2. quod quilibet Christianus in conscientia sit obligatus, Ecclesiae leges & ordinationes servare.

XXXVIII. Ad Clementem Alexandrinum, hunc per tes secretas intelligere fidei nostrae mysteria, quomodo saepe vocantur à Patribus; *Adhuc vereor*, inquit, L. 1. Stromat. p. 62. *ante porcos jacere margaritas, ne eas conculcent pedibus, & conversi nos frangant; est enim difficile, de vero lumine vere puros & perspicuos ostendere sermones suis, & indoctis Auditoribus*. In eundem modum scribit Tertullianus L. de Praescript. pag. 97. nec aliud ambo volunt, quam fidei nostrae mysteria non proponenda esse coram sciolis, scurris &c. Ceterum Clementem ex Traditione absurdos errores hausisse, quorum illum incusat Molinæus fol. 202. falsum est. Nam tam Baronius An. Christ. 196. quam Possevinus in appar. Sac. V. Clemens Alex. ostendunt ex Rufino & alijs libros Clementis ab haereticis orientalibus fuisse corruptos, & absurdos errores intrusos, quos rectè oppugnant Tertull. & Iren. Videatur Forer in Antiq. pap. L. 1. c. 21. §. 5. & c. 22. §. 2.

XXXIX. Ad D. Cyprianum, hujus S. Martyris & Doctores tempore fuisse haereticos, qui voluerunt, in Sacrificio Missae solam aquam calici infundendam esse; unde Aquarii appellati sunt. Contra hos Cyprianus scribit & docet, *nihil alienum ab haereticis excogitatum in hoc mysterium Coena Domini inducendum; sed id dimitaxat faciendum, quod Christus JESUS fecit, & nobis, ut faceremus, praecepit*. Ex quo adeo nihil sequitur contra Traditiones, ut istae potius valde confirmantur. Nam in sacrificio facere debemus, quod Christus fecit. Quid autem fecit Christus? non solum vinum, nec solam aquam, sed vinum aqua mistum in Sacrificio obtulit. Unde hoc scimus, ubi scriptum, Christum in coena calici vinum & aquam infu-

infudisse? nullibi. Ergo à sola Ecclesia & Traditione id habemus & tenemus.

XL. Ad Irenæum, scribere hunc contra Gnosticos & illos hæreticos, qui in circuitu ambulantes, & à Scriptura ad Traditionem; à Traditione rursus ad Scripturam provocant, atque undique se implicant. Hinc S. Pater mox subiungit, *illos ad Traditionem provocatos adversari etiam Traditioni.* Hæc autem non sunt adversus nos Catholicos, sed contra Sectarios; isti enim præ libitu Scripturas, quæ ad palatum non faciunt, rejiciunt; puta libros Machabæorum, epistolas Jacobi & Judæ &c. tanquam non sint ex auctoritate: cum versione latinâ impugnentur, hæc, inquit, non rectè se habet: cum traditione ex communi Ecclesiæ sensu premuntur, adversantur traditioni sese Patribus & Doctoribus omnibus præferentes. *Adversus tales ait ibidem Irenæus, certamen nobis est, qui more serpentum lubrici undique effugere conantur.* Cæterum ex cit. loco luculentem constat, eundem Patrem admittere Traditionem, quæ, ut ipse loquitur, *ab Apostolis per Successionem Presbyterorum in Ecclesijs custoditur.*

XLI. Ad D. Hieronymum; verba hujus ita sonare in Edit. Paris. an 1609. Tom. 9. pag. 102. *Sed & alia, quæ absque auctoritate & testimonijs Scripturarum quasi traditione Apostolica sponte reperiunt, atque consingunt, percutit gladius DEI.* Ubi non videtur verbum *Omnia* apud Hieronymum; alia autem & omnia non sunt Synonyma 2. non legitur, *gladius Verbi DEI*, sed *gladius DEI*; equidem novi, Hieronymum loqui de gladio Verbi DEI, sed hoc Verbum non habet in textu. 3. apponitur particula *sponte*, à qua pendet tota rei substantia; & illam idcirco plerique hæretici omittunt. Hieronymus dicit, *Gladius DEI percutere adhuc alia*, quæ hæretici sine auctoritate & testimonijs Scripturarum sponte & ex perversa sua voluntate reperiunt & fingunt, quasi Apostolica essent Traditiones. Quid hoc contra Ecclesiam Romanam, quæ non invenit & fingit Traditiones Apostolicas, sed eas à Majoribus per legitimam successionem acceptas custodit? Dolendum sane ab hæreticis ita iniquè tractari veneranda Antiquorum Patrum Scripta?

XLII. Respond. 3. ad probationem ex ratione. Ad 1. & 2. pro certo nos credere, Christum omnia manifestasse, & Apostolos omnia annuntiasse; inde tamen non sequi, quod quædam scripserint conscribi, sed sufficere, quod quædam scriptis, quædam etiam solis verbis & manifestata & annunciata fuerint, quæ per aliorum scripta postea nobis sint tradita. Dicit etiam aliquo sensu potest, in Scriptura omnia contineri ad fidem & Religionem spectantia partim determinatè & in specie: partim generatim & implicite, quatenus ostendit Ecclesiam (*columnam & firmamentum veritatis* 1. Tim. 3. v. 15.) à qua omnia possunt disci, quæ sunt scitu necessaria: Sicut Index librorum è varijs Authoribus Collectus continet omnia, quia designat loca, ubi reperi queant. Atque in hunc sensum explicanda sunt loca Sancti Patrum apud Bellarminum, qui asserere videntur, omnia in Scripturis contineri, cuiusmodi multa allegarunt hæretici in Colloquio Ratisbonensi post Sess. octavam.

XLIII. Ad 3. Negando assumptum seu Minorem; pro qua fraudulenter adducitur Cardin. Bellarminus, cum nupiam iste asserat, omnibus

omnia necessaria & utilia ad salutem ab Apostolis scripta: sed tantum de simpliciter & explicite scitu necessarijs loquatur; quæ duo necessaria inter se valde diversa sunt; hæc enim posteriora Bellarmini c. 11. cit. paucissima sunt, & Symboli Apostolici & Decalogi limites vix egrediuntur: illa autem Amesij tom. 1. fol. 73. plurima sunt, omnia scilicet revelata sive scripto sive traditione ad nos transmissa; quæ utique non omnibus scitu explicite utilia, ne dicam necessaria sunt, sed solum Prælati & Ecclesiæ Doctoribus; quid enim ea, quæ ad sacrificiorum & Sacramentorum administrationem, ad Ecclesiæ gubernationem, ad hæresum refutationem pertinent, quid, inquam, ista utilitatis simplicibus ac rudibus fidelibus afferunt? Sufficit ergo hisce indoctis & plebeis scire explicite Mystra SS. Trinitatis, Incarnationis &c. quæ sicuti omnibus omnino scitu ad salutem necessaria & utilia sunt, ita ab Apostolis scripto consignata fuerunt: & dum hisce paucis cognitis explicite assentiuntur, implicite etiam assensum præbent omnibus reliquis fidei dogmatibus, quæ sive scripta sive tradita tenet Ecclesia, parati semper, singulos fidei articulos prosteri publicè, quando id legitime fuerit requisitum.

XLIV. Ad 4. distinguendo Antec. Sacrae litteræ scriptæ sunt, ut habeamus regulam partialem saltem & in pluribus, concedimus: adæquatam in omnibus & usquequaque perfectam sine ullius alterius accessu, negamus. Siquidem littera scripta sine accessu genuini sensus (qui sine traditione Ecclesiastica sæpissimè non constat) non est plus, quàm Corpus absque Anima. Nam, ut pulcherrime Hilarius Lib. 3. ad Constantinum Imperatorem scripsit: *Scriptura non in legendo sunt, sed intelligendo.* Cur autem quædam v. g. Mystra SS. Trinitatis, Incarnationis &c. habeant regulam scriptam: quædam verò non, uti Pædobaptismus, non-rebaptizatio hæreticorum &c. à bono Christiano non anxie est inquirendum, sed divino Beneplacito acquiescendum. Consequentia etiam negari possent, sicuti ab ipsjs hæreticis in pari argumentatione exploderetur: Symbolum Apostolicum & Decalogus sunt data, ut haberemus regulam perfectam Fidei ac Morum. Ergo Scriptura Novi testamenti non est Verbum DEI, aut saltem superfluum.

XLV. Ad 5. quod Sectarijs videtur impossibile, facillimum esse DEO; quemadmodum igitur iste Providentiæ suæ eximia cavet, ne in Sacra Biblia error irrepat fidei & moribus perniciosus, ita prohibet, ne Traditionibus Ecclesiasticis genuinis aliæ spurie admisceantur; quam providentissimam DEI curam amplissimæ illæ Christi pollicitationes innuunt Matthæ 28. v. 20. *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi.* Luc. 10. v. 16. *qui vos audit, me audit.* Matth. 18. v. 17. *Si Ecclesiam non audierit &c.*

XLVI. Ad 6. negando, proprium esse hæreticorum, abscondere sua dogmata, & sub pulchro Apostolicarum Traditionum prætextu alijs obtrudere; quia maxime proprium, imò commune omnibus hæreticis est, venena sua palam spargere sub specioso Verbi Dei velamine, ut de illis jam pridem rectissimè scripserit Tertullianus de Præscript. cap. 15. *Scripturas ostendunt, & hæc suâ audaciâ quosdam movent: in ipso verò congressu firmos quidem fatigant, infirmos capiunt, medios cum scrupulo*

dimitunt. Absurditas illa mysteriorum turpium inter Gnosticos, Basilidianos Capocratianos &c. est paucorum apud Irenæum, Tertullianum, Epiphanium & Augustinum. Nihil tale habuere Ariani, Nestoriani, Eurychiani, Monotelitæ, Sacramentarij, & innumeri alij Sectarij. Et quid ad nos Catholicos spurca illorum deliramenta, quæ nomine etiam mysterij indigna sunt. Mysteria nostra ac Fidei dogmata sive scripta, sive tradita castissima sunt, & possent ubique propagari atque omnibus manifestari, si omnes protinus capaces forent, ut SS. Dionys. Chrysostom. Basilii alij Patres docent.

XLVII. Ad 7. denique rationem; si hoc argumentum firmum staret, in periculo ruinæ totam fore Sac. Scripturam; siquidem non solum falsæ & adulterinæ Traditiones, sed etiam falsi & spurij libri sub nomine Apostolorum antehac ipsis Biblijs inserti, & per illos non pauci boni Christiani decepti fuerunt. Papias Episcopus Hierapolitanus & Discipulus S. Ioannis Apostoli errorem suum ex scriptura potius pravè intellecta, quam ex traditionibus traxit, ut de ipso testatur Hieronymus in cap. 49. Isaïæ, & 19. Matthæi; unde ineptè & nequiter illum absolute contra Traditiones adducit Molinæus fol. 59. Videatur Forer lib. 1. cit. c. 8. num. 3.

XLVIII. Error secundus est, in Ecclesia Romana haberi solum Traditiones humanas. Ita ijdem Hæretici, è quibus Melanchthon in Apologia Confessionis Augustanæ art. 15. ait, nos Romano-Catholicos docere, quod per traditiones humanas mereamur gratiam justificationis, & remissionem peccatorum. Probat ex eo, quod passim à Scriptura damnentur; nominatim adducunt ista loca Matthæi 15. v. 9. Hypocritæ, bene prophetavit de vobis Isaias dicens, populus hic labijs me honorat, cor eorum longè est à me, sine causa colunt me docentes doctrinas & mandata hominum. Colossens. 2. vers. 8. videte, ne quis vos decipiat per philosophiam & inanem fallaciam secundum traditionem hominum. 1. Pet. 1. v. 18. Redempti estis de vana vestra conversatione paterna traditionis &c. Molinæus etiam fol. 59. nos Catholicos comparat Pharisæis, & antiquis hæreticis, qui Pharisæos imitati traditiones suas iisdem, inquit, D. Pauli verbis tuebantur, quibus hodie Papiistæ.

XLIX. Pro errore isto refellendo advertendum, duplices esse hominum traditiones; aliquæ harum consonant Sacra Scripturæ, aliæ dissonant. Priores laudat Scriptura supra adducta, & hic iterum illas confirmo hoc Syllogismo: Qui Traditiones rejcit, præcipuis Evangelij partibus damnum affert. Sed Sectarij Calvinistæ, Lutherani, & alij traditiones rejciunt. Ergo &c. Min. patet. Majorem habet in terminis Basilii M. ut testatur D. Damascenus in oratione 1. de Imaginibus hisce verbis: D. Basilii in cap. 27. illius libri, quem de Spiritu Sancto 30. distinctum capitibus ad Amphilochem scribit: quæ in Ecclesia servantur & prædicantur, partim ex scripta constant doctrina: partim Apostolorum traditione data nobis in mysterio suscepimus. Et utraque quidem eandem ad pietatem vim obtinent. Nec quisquam is, qui vel mediocriter in Ecclesia jure versatus sit, contradixerit. Si enim, quæ scripta non sunt, sed moribus tantum & consuetudine continentur, tanquam magni momenti non sint, rejcere aggrediamur, imprudenter ipsis Evangelij partibus præcipuis damnum

afferemus. Hæc Damascenus ex D. Basilio, ubi ad propositum nostrum ultima verba speciatim observanda, priorum enim jam supra meminimus.

L. Posteriores Traditiones hominum rejcit eadem Scriptura locis recens adductis, & bene declarat Christus Matth. 15. cit. vers. 6. aiens: Irritum fecistis mandatum DEI per Traditiones vestras, id est, traditiones Scripturæ contrarias secuti estis; quales apud Judæos erant variæ. I. quod ante cibum lavandæ essent manus Matth. 15. v. 2. II. quod etiam inter comedendum illa lotio sæpius esset repetenda. Matth. 7. v. 3. III. quod veniens è foro non debeat cibos capere, nisi lotæ essent manus. Marc. 7. v. 4. IV. quod cum peccatoribus non esset sumendus cibus. Matth. 9. v. 11. V. quod ne quidem permittendum esset, ut quis à peccatoribus tangeretur. Luc. 7. v. 36. VI. quod in Sabbatho non liceret ægros curare. Luc. 6. v. 7. VII. quod famelici non possent spicas vellere & comedere in Sabbatho. Matth. 12. v. 1. VIII. quod frequenter esset jejunandum & orandum Luc. 5. v. 33. IX. quod omnium rerum etiam minimarum decimæ offerendæ essent Deo Matth. 25. v. 23. X. quod, qui juraret per templum vel altare, non esset reus criminis: qui autem juraret per aurum templi, vel per oblationes, quæ in altari fiebant, esset reus. Matth. 23. v. 16. XI. quod filij non tenerentur reipsa parentes suos honorare, aut illis benefacere, sed abunde sufficeret, munus aliquod DEO offerre. Matth. 15. v. 3. Has, inquam, traditiones humanas rejcit Scriptura, & reprehendit Christus, non quod omnes ex genere suo essent malæ, sed tum quia Pharisæi ex eorum observatione quærebant inanem gloriam & opinionem Sanctitatis apud homines Matth. 23. vers. 5. tum quia ex eorum observatione stabantur opes & divitiæ, præsertim ex longis orationibus, quas in eum finem recitabant. Matth. 23. v. 14. & Marc. 12. v. 40. tum quia superstitione observabant suas traditiones, & interim mandata DEI negligebant. Matth. 23. v. 24. excolantes culicem, camelum autem deglatientes.

LI. Nullas hujusmodi traditiones humanas habet aut observat Romano-Catholica Ecclesia. Fatetur hoc ipse Calvinus lib. 4. Instit. c. 18. §. 10. aiens: Romanenses Magistri extorquere volunt, ut nulla sit apud eos ceremoniola: quæ non Apostolica censetur. Verùm licet istud oppugnet & refellat mendacium Melanchthonis asserentis: Omnes Ecclesia Romana traditiones esse merè humanas; attamen reipsa æquè errat Calvinus, ac Melanchthon; ille quidem, quia nos Catholici, ut sæpe jam dictum, duplices admittimus traditiones; unas ab Apostolis acceptas: alteras post tempora Apostolorum à Prælatibus Ecclesiæ introductas: iste verò, quia contrarium aperte docemus, nimirum nullo modo nos mereri justificationem aut remissionem peccatorum, sed eam gratis conferri nobis per merita Christi, ut patet ex Concilio Tridentino Sess. 6. c. 8. ubi hæc habentur: Gratia autem justificari ideo dicimur, quia nihil eorum, quæ justificationem præcedunt, sive fides, sive opera ipsam justificationis gratiam promeretur. Quare dicto Melanchthonis super relato nihil subest, nisi impudens calumnia.

LII. Ad probationem Adversariorum, negamus Traditiones universim & ubique damnari in Sac.

in Sac. Scriptura. An non Epistola 2. ad Thessalonicenses est Scriptura sacra? quas tamen Traditiones commendat c. 2. v. 15. hisce expressis verbis: *tene Traditiones, quas didicistis sive per sermonem, sive per epistolam nostram.* Audio ex Sectarijs recentiorum quendam dicere, hinc non suffulciri Traditiones; cum concludi nequeat: Paulus in hac epistola quaedam dogmata non scripsit. Ergo illa in alijs Scripturis non reperiuntur; certe incepta & falsa hæc argumentatio: Quæ in ista epistola ad Thessal. non fuerunt scripta, meræ sunt traditiones. Doctrina de cœna Dominica non fuit in illa scripta. Ergo mera est traditio. Verum nos Catholici nequaquam sic argumentamur, sed in hunc modum validissime concludimus: Apostolus præcipit & vult, æquè observari, quæ ore tenus solum prædicavit; ac illa, quæ scripto consignavit, & non dirigit Thessalonicenses ad ullam Scripturam sive præsentem, sive futuram. Ergo doctrina illa Apostolica ore tenus solum tradita est observanda absque ulteriore directione ad ullam Scripturam; & hæc eadem directione Sectarij frustra Traditiones laqueant. Cæterum Traditiones, quas Scriptura & Dominus reprehendit, non sunt illæ genuinæ, sed solum adulterinæ, & humanæ, quæ initium habuerunt à quibusdam Rabbinijs, & non multum ante Christi tempora; ut aperte docet D. Hieronymus Epist. ad Algasiam. q. 10. Tales adulterinas & humanas traditiones habere nos Catholicos, atque ideo Phariseis & antiquis hæreticis comparari posse; calumnia est Molinæ; aut nomet vel unam similem? interim nihil obest, Catholicos ipsidem hodie verbis D. Pauli uti, quibus olim hæretici uti fuerunt; quia non faciunt id eodem intellectu & fine.

LII. *Error tertius.* Nihil penitus assignari potest, quod ab universa Ecclesia per omnia sæcula fuit receptum, ut necessarium creditu aut observatu, quod in sacris litteris non continetur. Ita contra regulas supra à §. XXIII. à nobis allatas Guiljelm. Amelius. Tom. 1. fol. 66. ubi ulterius sic arguit: Si, inquit, Traditiones eadem fide sunt recipiendæ cum ijs, quæ in Scripturis continentur, propter testimonium Ecclesiæ & Patrum consensum, sequitur 1. hæc testimonia Ecclesiæ & Patrum eandem autoritatem habere cum scripturis. 2. Scripsit Patrum eadem fide credendum, quæ scriptis Prophetis & Apostolicis credimus. 3. Sive Patres loquantur ex Scripturis, sive absque scriptura, nullam esse differentiam quoad fidem ipsis habendam. Præterea aliqui ex Neothericis graviter incusant Franc. Costerum nimis Traditiones extollentem in Enchiridio cap. 1. de Traditionibus: Ubi Traditio inquit, *Omniem veritatem in se habet, omnia fidei mysteria, omnemque rationem Christianæ veritatis complectitur, & omnia, quæ de negotijs fidei oriri possunt, dissolvit.* Item: *hujus Traditionis præstantia multis partibus superat Scripturas, quas nobis in membranis Apostoli reliquerunt.* Alij verò præstantiam Sac. Scripturæ supra omnes Traditiones evincere volunt ex ipso Cardin. Bellarm. tum lib. 1. de Verbo Dei c. 2. ubi ait, *Sacris Scripturis nihil esse notius, nihil certius &c.* (quæ verba sæpe sæpius adducit Ioan. Gerhardus.) tum lib. 4. de Verbo DEI non scripto c. 11. in resp. ad 5. prope finem, ubi docet, *testimonia Scripturæ anteposenda esse testimonijs Conciliorum.* Atque isti æquè ac priores & ipse Amelius al-

latas regulas nostras retundere, & enervare contendunt.

Error iste non est diversus à prioribus; cum enim Adversarij Verbum DEI scriptum semper clamitent tanquam unicam regulam, ex qua omnia metiamur; utique omnes alias regulas abijcient, nihilque non scriptum admittent Verbo DEI scripto æquale. Quamvis autem nostros per Traditionem absque scriptura acceptos fidei articulos varijs calumnijs inquinent, omnibusque machinis inrefragabilium, uti sibi imaginantur, argumentorum impetant; nihilo tamen plus efficiunt contra veritatem, quam (verba repeto supra allata) nos opponimus in Sac. Scriptura fundatam, à SS. Patribus approbatam, & per validas rationes confirmatam, uti videre est in ijs, quæ hæcenus diximus, & fusius apud Card. Bellarminum toto libro 4. cit. ac summam in hoc consistit: quod Spiritus veritatis doctrinas fidei non scriptas per infallibilem suam illuminationem & gratiam cordibus Pastorum & Præpositorum Ecclesiæ infundat, inserat, & in eis illibatâ conservet, juxta illa Verba 2. Corinth. 3. v. 5. supra cit. *Epistola estis Christi ministrata à nobis, & scripta non atramento, sed Spiritu DEI vivi: non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus.*

LIV. Negamus igitur, nihil assignari posse, quod ab universa Ecclesia per omnia sæcula fuit receptum, ut necessarium creditu & observatu, quod in sacris litteris non continetur. Nunquid supra §. VIII. plura hujusmodi fuerunt adducta? In Veteri Testamento Judæi per multa sæcula crediderunt, omnes & singulos libros, qui in canone ipsorum consignabantur, esse verè divinos & à DEO inspiratos; tibi hoc scriptum? Item foemellas à peccato originali per remedium aliquod particulare & necessarium purgari; ubi hoc in sacris libris fuit expressum? In Novo Testamento per omnia sæcula Christiani crediderunt, Evangelium S. Matthæi esse Verbum Dei; item totam Sac. Scripturam in ijs, quæ ad fidem & mores pertinent, manere nobis salvam & incorruptam; ubi hoc legerunt scriptum? Hanc traditionem, ajunt A catholici apud Kemnitium in exam. Trident. Sess. 4. supra citatum; quæ nobis in manus dantur Sacræ Scripturæ libri, reverenter accipimus. Quæro jam ex ipsis, Ecclesia Catholica vel potest fallere, vel non? si pritis, cur credunt Evangelium proponenti? si postèrius, cur non credunt eidem Ecclesiæ alias traditiones Apostolicas asserenti? & si rectè creditur Ecclesiæ Catholicæ laudanti Evangelium, rectè etiam omnino creditur vituperanti & condemnanti Lutherum, Calvinum, aliosque Novatores, ut optime contra Manichæos argumentatur D. Augusti contra epistolam Manichæi cap. 5.

LV. Ad objectionem Amelij respondemus, si tres illæ illationes rectè intelligantur, nempe de scriptis SS. Patrum concorditer aliquid attestantium, nihil in illis non piùm, rectum, ac sanum apparere; sensus quippe alius non est, quàm testimonium Ecclesiæ ac Patrum æqualiter se habere respectu Verbi DEI, sive id scripto, sive vocali traditione ad nos derivetur; cum certissimum sit, & firmissimè teneamus, quod tam in uno, quam in altero decipi ab Ecclesiâ nequeamus.

LVI. Neotherici aliqui malè incusant Costerum Traditiones nimis ultra Scripturas extollentem;

lentem; cum ille pulchras hujus afferat rationes. 1. quia Traditiones ab ipso DEO cordibus sunt inscriptæ: Biblia à Prophetis & Apostolis sunt exarata. 2. quia traditiones sunt antiquiores, & statim cum Ecclesia ceperunt: Scripturæ in Novo Testamento multò post chartæ fuerunt mandata & promulgata. 3. quia Sacra Scriptura agnoscitur & confirmatur per Traditiones juxta D. August. c. 4. contra epistol. Fundamenti: *Evangelio non crederem, nisi me Ecclesia Auctoritas commoveret.* 4. quia Biblia sunt littera mortua; quæ truncari & diversimodè explicari se sinit: Traditiones verò cordibus à DEO inscriptæ manent integræ & immutata. 5. quia in Biblijs non continentur omnia, quæ ad plenitudinem doctrinæ Catholicæ sunt necessaria, ut liquet ex dictis: Traditiones verò comprehendunt omnia mysteria & fidei articulos, dant quoque verum illorum, & totorum Bibliorum sensum & intelligentiam.

LVII. Alij denique, dum Sac. Scripturam supra omnes Traditiones extollere nituntur, male utuntur verbis Cardinal. Bellarmini. Nam quando iste lib. 1. de Verbo DEI c. 2. ait, *Sacris Scripturis nihil esse notius; nihil certius &c.* Intelligendum id apud Christianismum qualitercunque professos, hoc est, apud illos, qui ex traditione Ecclesiæ jam admittunt libros Scripturæ esse Canonicos; quòd contra nos nihil juvat Gerhardum, qui, ut dixi, sæpe in hanc petram impingit. Ex verbis ejusdem Cardinalis Lib. 4. c. 11. non infertur, Verbum Ecclesiæ non esse Verbum DEI, cum omne Verbum DEI sit unius & ejusdem auctoritatis irrefragabilis, & veritatis infallibilis sive immediatè per se, sive mediatè per Legatum aut Interpretem loquatur. Interim nemo negaverit, si per impossibile discrepare posset Verbi Interpretis à Verbo, quod DEUS ipse per se proferre dignatus est, anteponendum hoc absque dubio illi. Ex hypothesis istà, juxta quam intelligendus Bellarminus tum hoc cit. tum lib. 2. de Ecclesia c. 12. ad initium, male infertur consequens absolutum. Simile est dictum hujus Auctoris illi Apostolico ad Galat. 1. v. 8. *Licet nos aut Angelus de celo evangelizet vobis, præterquam quod nos evangelizavimus vobis, anathema sit.* Sed de hoc ipso plura infra, ubi agemus de Ecclesia.

LVIII. Stant igitur inconcussa Regulæ nostræ, & firmissimè tenendum, dari Traditiones divinas, Apostolicas, & Ecclesiasticas, & Scripturam omnem esse quidem utilem ad docendum, & erudiendum in justitia, non tamen solam; quamvis enim ea, quæ sunt omnibus simpliciter ad fidem & bonos mores scitu necessaria, contineantur in Scriptura, multa tamen sunt præter hæc, quæ non omnibus & singulis, sed quibusdam tantum propter certum in Ecclesia munus sunt necessaria, nec tamen in Scripturis necessariò consignari debent. Quid ad plerisque in Ecclesia attinet, nùm heretici ad Ecclesiam redeuntes sint rebaptizandi? spectat autem istud ad Ecclesiæ Rectorem & maximè ad summum Pontificem. Unde licet Christus per Apostolos scripto non exprefferit, quid in hoc casu sit factu opus, tradere tamen per eisdem verbo, quid tunc fieri oporteat, non omisit. Quare cum eadem quaestio in Ecclesia motus gravissimos cieret, Stephanus Romanus Pontifex hæc eam verbis dicit: *Nihil immoveatur, sed illud servetur, quod traditum est:*

Atque sic Ecclesiam tranquillavit, & sublato periculo eandem in antiqua, pura, ac sancta doctrina conservavit; qui inde ob Catholicam Traditionem egregiè propugnatam meruit omnium præconijs celebrari, & aniverfarià commemoratione non solum à Latinis, sed & à Græcis in Tabulis Ecclesiasticis commendari. Ecce quantavis Ecclesiæ in Traditione, ubi Scriptura nihil virium eidem suppeditat! videatur jam cit. Baroniùs ad an. Christi 258. *Quemadmodum autem ab ista, ita à quibus alijs suis Traditionibus Ecclesia plurimum habet utilitatis; etenim hodie in moderna Ecclesia, aliquas Traditiones cum abusu haberi, calumnia est hæreticorum.* Plura de Traditionibus videri possunt apud DD. à Wallenburch Tom. 1. à pag. 779. ac nominatim varia effugia Cœceji, Scheibleri, Hündij, Zanchij, Crocij & aliorum contra doctrinam nostram; quæ tamen omnia hæc vel apertè refutantur, vel refutari ex dictis facile possunt.

CONTROVERSA IV.

QUOUSQUE SE AUTHORITY SACRA SCRIPTURA EXTENDAT?

Pura sub hac controversia continentur; nimirum quinam libri divinam habeant auctoritatem? in qua lingua? an quælibet etiam minima pars horum librorum pro infallibili Verbo DEO habenda? Singula horum sub distinctis controversiarum titulis tractari possent; sed placuit brevitate causâ omnia sub hac complexi, cum inter se cohererent.

PARS PRIOR

DOCTRINAE CATHOLICORUM.

I. **K**arolus Græcum verbum Latine regulam significat; unde omnes regulæ vocantur Canones, tanquam regulæ; secundum quas dirigendæ sunt actiones hominum. Inter alias verò leges primaria est de numero Librorum Sac. Scripturæ, quinam recipiendi pro Verbo DEI. Liber ergo hoc canone seu Catalogo comprehensus dicitur Canonicus, id est, pro Authentico DEI Verbo ab Ecclesia receptus & agnitus. Quare sicuti aliud est, esse Sanctum: aliud esse canonizatam, hoc est, pro Sancto receptum & declaratum; cum multi sint Sanctorum nondum canonizati, ita aliud est, aliquem librum esse Verbum DEI: aliud, esse Canonicum; quippe fieri potest: ut aliquis liber revera sit Verbum DEI, qui nondum agnosceatur pro Verbo DEI; sicuti olim dubitatum est de libris Machabæorum, & etiamnum dubitatur de tertio & quarto Esdræ, qui idcirco ad finem Bibliorum rejecti sunt, tanquam Apocryphi, hoc est, absconditi; quorum auctoritas nondum est comperta, siquidem Deus nondum revelavit Ecclesiæ; licet nomen apocryphi interdum durius sumatur pro illo, quod penitus